

Sociale zekerheid als middel, niet als doel

Marc De Vos

Directeur

Itinera Institute

“De sociale zekerheid is op lange termijn onhoudbaar. België heeft nood aan een groot nieuw sociaal pact.” Dat is zowat de boodschap die ondergetekende – begrotingscijfers en vergrijzingstatistieken in de hand – al jaren predikt. Bij publieke debatten komt dat mij geregeld op hoongelach of erger te staan. Het bovenstaande citaat komt echter niet uit mijn mond, maar uit die van Laurette Onkelinx. Dat is opmerkelijk, want twijfelen aan de sociale zekerheid was altijd heiligschennis voor de PS. Ook de Vlaamse socialisten hebben het taboe doorbroken. Hun nieuw pensioenplan herleidt het wettelijk pensioen tot een basispensioen, een scenario dat tot voorkort alleen in socialistische nachtmerries voorkwam.

Nu de basisdiagnose van een zinkende welvaartsstaat gemeengoed wordt, kan de discussie over hervorming eindelijk tractie krijgen. Daarbij zal geen enkel huisje heilig mogen blijven. Het zal gaan over inkomsten via belastingen, sparen en werken. Maar wie alleen aan lasten denkt, schrijft het script voor een welvaartsstaat die onder zijn eigen gewicht bezwijkt. Door de vergrijzing zal de kostprijs van de sociale zekerheid met een derde toenemen in verhouding tot de totale economie – een minimalistische schatting met veel rooskleurige premissen van

groei, werkgelegenheid en budgettaire discipline. Daartegenover staat een financieringsvermogen dat – uitgedrukt in de verhouding tussen financierende generatie en behoeftige generatie – halveert.

We kunnen de toekomst voor de jongere generaties niet reduceren tot uitpersen voor behoud van de welvaartsstaat. We kunnen andere cruciale beleidsdomeinen – justitie, onderwijs, milieu of infrastructuur – niet decennialang buitenspel zetten omdat elke euro naar sociaal beleid moet. We moeten als samenleving

een betere toekomst ambiëren dan “bloed, zweet en tranen” voor sociale zekerheid. We mogen de sociale zekerheid zelf niet verbasteren tot belangengevechten tegen een permanente achtergrond van budgettaire krapte.

Met een leeg Zilverfonds, een amechtig

Generatiepact, een kapotte begroting en een economie in diepe crisis weten we dat ons zware jaren wachten. Maar de magere jaren hoeven geen decennia te duren. We kunnen ademruimte maken

door te beseffen dat sociale bescherming ook buiten de sociale zekerheid kan. Dat is uiteindelijk de boodschap van aanvullende pensioenen. Het is de realiteit van de gezondheidszorg, waar vandaag al dertig procent volledig privé wordt betaald. Alleen hebben we daar als samenleving geen bewuste keuze in gemaakt en geen

goede regulering voor geschapen. Daardoor zijn

aanvullende pensioenen onderontwikkeld, versnipperd en te vaak het voorrecht van wie ze het minst nodig heeft. Daardoor kennen alleen ingewijden de privé-uitgaven in gezondheidszorg, terwijl dekking via aanvullende verzekeringen er achterblijft.

Kijk naar de ouderenzorg. Huishoudelijke

De vergrijzing hoeft niet alleen een last te zijn, ze kan ook een lust zijn: een bron van groei richting zorgeconomie en gezondheids-economie

Sociale zekerheid als middel, niet als doel

diensten, technologie, mobiliteit, thuisverzorging, aangepaste woningen, of rusthuizen: ze hebben allemaal de wind van de vergrijzing in de zeilen. Steek ze onder het dak van de sociale zekerheid en je krijgt schaarste, wachtlijsten en budgetproblemen. Geef ze in handen van de babyboomers – de rijkste generatie uit onze geschiedenis – en je krijgt een fantastische, consumentgedreven economische opportuniteit. De vergrijzing hoeft niet alleen een last te zijn, ze kan ook een lust zijn: een bron van groei richting zorgeconomie en gezondheidseconomie. Omarm de economische opportuniteit en je krijgt meer ruimte om via solidariteit een goede basisbescherming te bieden voor zij die het nodig hebben. Sociale zekerheid wordt beter door ze als een

middel te zien, in plaats van als een doel op zich.

We staan voor diepgaande hervormingen in het sociaal beleid. Maar laten we de essentie niet vergeten: de Belgische sociale zekerheid is de vrucht van naoorlogse economische wonderjaren. Economische groei is de enige echte remedie en dus de grootste prioriteit. Welnu, sociale bescherming heeft zelf ook een economische toekomst. Maak die toekomst en je helpt tevens de toekomst van de sociale zekerheid.

Marc De Vos

Hoofddocent UGent en directeur van het Itinera Institute

Verschenen als column in Knack van 24 februari 2010

Onafhankelijke denktank en doetank voor duurzame economische groei en sociale bescherming.
"Think-tank" et "do-tank" indépendant pour une croissance économique et une protection sociale durables.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org